

Doktori címet szerzett Dézsi Csaba

Dézsi Csaba, az Ausztráliai Magyar Református Egyház lelkipásztor-elnöke 2020. február 4-én védte meg a Jézus feltámadásának hagyományozása című doktori tézisért a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen (DRHE). A doktori vizsgálóbizottság a következő tagokból állt: dr. Fazakas Sándor elnök (DRHE), dr. Peres Imre témavezető (DRHE), dr. Hodossy-Takács Előd belső opponens (DRHE), dr. Adorjáni Zoltán külső opponens (Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet), dr. Fekete Károly (DRHE), dr. Kovács Krisztián (DRHE) és dr. Bácskai Károly (Evangélikus Hittudományi Egyetem, Budapest). Mintán Dézsi Csaba bemutatta doktori dolgozatát, a disputa rendjén pedig megválaszolta az opponensek által feltett kérdéseket, és megvédte téziseit, a bizottság Summa cum laude minősítéssel ítélte oda számára a doktori címet. A továbbiakban dr. Peres Imre professzor témavezetői bemutatását és a doktori tézis összefoglalását közöljük.

Dézsi Csaba: *Jézus feltámadásának hagyományozása.* Témavezetői bemutató

Dézsi Csaba református lelkipásztor *Jézus feltámadásának hagyományozása* címmel nyújtotta be előzetesen bírált, majd jóváhagyott doktori dolgozatát, amelyben főként azt kutatja, hogy a feltámadásba vetett hit hagyománya miképpen alakult az apostoli egyházban.

Dézsi Csaba Ausztráliában teljesít lelkipásztori szolgálatot. Értelmiségi családban született 1970-ben Gyergyószentmiklóson; édesanyja könyvtáros volt, édesapja tanár és iskolaigazgató, 1989 után pedig politikus és egyetemi oktató, majd az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnoka. Elemi és középfokú tanulmányait szülővárosában végezte, ahol 1988-ban érettségizett. Egyetemi tanulmányokat a Kolozsvári Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézetben folytatott 1989 és 1994 között, ahol első és második lelkészképesítő vizsgát tett jeles eredménnyel. 1994-től 1996-ig a Székelytompai Református Egyházközösségben volt lelkipásztor, 1997 januárjától pedig az Ausztráliai Magyar Református Egyház Viktóriai Kerületének lelkipásztorja. A 2003-as és 2004-es tanévben a Melbourne College of Divinity hallgatójaként szerzett magiszteri diplomát az újszövetségi tanszéken. 2017 és 2019 között a Victoria University (Melbourne) jogi fakultásának volt hallgatója, ahol jogász oklevelét 2019 novemberében vette át. Nős, felesége egyetemi kutató, leánya pedig jogász.

Dézi Csaba rendszeresen publikál, főleg az *Igazság és Élet* című folyóiratunkban. Egyetemünk doktori iskolájába 2011-ben nyert felvételt és iratkozott be, majd eleget téve minden előírt kötelességének, 2017-ben abszolutóriumot szerzett a levelező tagozaton.

Megelégedéssel igazolhatom, hogy lelkesen fordította figyelmét témájának és az ehhez kapcsolódó kérdéseknek a kutatására. Lehetősége szerint – merthogy Ausztráliában él – bekapcsolódott a Patmosz – Bibliai Tudományok Kutatóintézet speciális szemináriumának munkájába, részt vett az egyik konferencián is, publikációi pedig ebből a kutatásból hoztak nyilvánosságra értékes eredményeket. A doktori dolgozat megírása közben tanúsított együttműködése a témavezetővel szintén elismerésre méltó volt.

Noha előbb úgy tűnt, hogy a Debrecen és Ausztrália közötti nagy távolság meg fogja nehezíteni a doktorandus munkáját, ennek nagy előnye is volt, mivel Ausztráliában a leggazdagabb teológiai könyvtárakat látogathatta, és azoknak értékes forrásait használta kutatói munkájában. Ismereteinek bővítése érdekében teológiai előadásokat látogatott, és még tökéletesebben elsajátította az ógörög nyelvet. Mindez nagy előnyére és hasznára vált a behatóbb kutatás szempontjából.

Időközben sikerrel elkészítette doktori dolgozatát is. A 213 oldalas doktori dolgozatához (a lábjegyzek száma 453) Dézi Csaba mintegy 250 forrást vizsgált meg és használt fel megfelelő módon. A források anyaga főleg az angol nyelvű irodalmat foglalja magában. Mivel a feltámadás kutatásának kérdéséről van szó, behatóan vizsgálta a feltámadáshit első jeleit az apostoli hagyományban: miként jelentkezett az a legkorábbi időben, majd hogyan bővült és gazdagodott szükségszerűen az egyházi és világi-történelmi hatások alatt.

Érthető, hogy kutatásának kiindulópontja a halált és feltámadást illető ószövetségi szemlélet, hogy tudniillik mennyire volt elképzelhető a halál leküzdése a korábbi zsidó hagyományban. Ehhez természetesen szorosan hozzátartozott az intertestamentális zsidó vallási és filozófiai irodalom vizsgálata, különös tekintettel a hellenisztikus környezetre – és annak szinkretista vallásgyakorlatára is –, amelyben az apostoli egyház egyre jobban terjedt, és alakította a maga teológiáját. Ebben szükségszerűen érvényesült három fontos elem: az *eszkatológia*, a *krisztológia* és az *etika*, hiszen a feltámadáshit komoly lelki látást és magatartásformát alakított ki az apostoli egyház tagjaiban, majd az egyre jobban gyarapodó egyház életében és missziói tevékenységében.

Döntő volt tehát feltárni, hogy milyenek voltak a feltámadáshit legelső bizonyítékai, hogyan keletkeztek ezek, és miként alakultak tovább az egyház hitvallásaiban és életében. Ezért a szerző újszövetségi textusokat vizsgál meg: 1Kor 15,3–7; 1Thessz 4,13–5,11; Róm 1,1–4; Fil 1,21–24; 2Kor 5,1–10 stb. Észrevehető, hogy itt főleg a páli teológiai hagyomány érvényesül. Ezután tér rá az evangéliumi adalékok vizsgálatára, ugyanis az evangéliumok híradásai később keletkeztek. Kutatásának fontos megállapítása a 99. oldalon:

„A feltámadástörténet(ek) a páli levelek és a Márk evangéliumának megszületése közötti korszakban alakulhattak ki. Hangsúlyoznunk kell, hogy a kanonikus

evangéliumok magáról a feltámadásról nem adnak tudósítást, csak annak következményéről: a feltámadt és a tanítványoknak megjelent Jézus Krisztusról. A legkorábbi megmaradt tudósítás, az 1Kor 15,3–7 a feltámadt Jézus megjelenéseiről számol be.”

Dézi Csaba ezekkel a tudósításokkal konfrontáltatja Jézus azon előzetes önkijelentéseit, amelyekkel ő a maga halálára és feltámadására utalt. Emellett azt is megvizsgálja, hogy az Emberfia-hagyomány milyen feltehető hatást gyakorolhatott az első keresztyének feltámadáshitére.

Ezek után folyamatosan próbálja nyomon követni, hogy Jézus feltámadásának hagyománya miként alakult Az apostolok cselekedeteiben, valamint a többi releváns újszövetségi irat, illetve szerző anyagában, és kimutatja, hogy az idő haladtával egyre több olyan visszaigazolás fedezhető fel, amely a korábbi próféciákra és azoknak beteljesítésére néz.

Tiszteletreméltó, hogy a szerző nem rejti el a feltámadástörténetek legproblematikusabb kérdéseit: a tényleges feltámadás közvetlen szemtanúinak hiányát, az asszonyok jelentőségének minimalizálását és az üres sír hagyományának felbukkanását. Jézus megjelenéseinek szempontjából pedig helyes a jeruzsálemi és galileai hagyományok megkülönböztetése.

Imponáló, hogy a szerző nem kíván olcsó megoldást nyújtani a feltámadási hagyományok harmonizálására, hanem rámutat azoknak képlékenységére, valamint arra, hogy a feltámadástörténetek nem historikus leírások kívánnak lenni, hanem elsősorban hitvalló bizonyágtételek arról, hogy Jézus feltámadt, megjelent, tehát él, és ez a hit képezi az egyház további életét és jelenlétét e világban.

Dézi Csaba tudományos igényű érvelésekkel, exkurzusokkal, mélyelemzésekkel és táblázatokkal kutatja, elemzi és szemlélteti a feltámadáshit feltehető alakulását. Argumentációja meggyőzőnek, kutatási eredményei pedig megbízhatóknak tekinthetők.

Mindezek alapján javaslom a főtiszteletű doktori tanácsnak a dolgozat elfogadását és a doktori cím odaítélését Dézi Csaba számára.

Dr. Peres Imre
témavezető

Jézus feltámadásának hagyományozása.

Összefoglalás

I. Az értekezés tárgya

Jelen dolgozat Jézus feltámadásának hagyományozását vizsgálja, mégpedig úgy, hogy először a feltámadás teológiai gondolatának a bibliai és kultúrtörténeti hátterét térképezi fel, majd a Jézus feltámadására vonatkozó újszövetségi bizonyágtételek mögötti hagyományokat igyekszik kitapintani, hogy majd az utolsó fejezetekben megkísérelje felvázolni a beazonosított tradícióelemek ha-